

LA NIT QUE NO VAIG DORMIR

Era l'1 de juliol del 2004. Havia arribat el dia abans a Suzhou, Xina i estava encara una mica desorientada pel *jet lag* i la xafogor humida que caracteritza la temporada de pluges en aquesta part del món.

L'abril del mateix any, m'havien nomenat delegada permanent del Principat d'Andorra a la UNESCO, càrrec que exercia juntament amb el d'ambaixadora a París. Gaudia d'una certa experiència de la diplomàcia multilateral, ja que, des del 1998, havia representat el meu país al Consell d'Europa. Però la UNESCO em feia molt respecte. Els temes que s'hi tracten, educació, cultura, ciència són els pilars del desenvolupament de les nostres societats. Pràcticament tots els Estats del món en són membres i les decisions que es prenen segueixen els procediments llargs i feixucs del sistema de les Nacions Unides. La meva predecessora, Isabel Escudé, ja m'havia avançat que en aquell univers complex, hauria de defensar un dossier difícil que ella havia iniciat: la inscripció de la Vall del Madriu-Perafita-Claror a la llista del patrimoni mundial de la UNESCO.

Havien existit discrepàncies al si del Govern però finalment, s'havia acordat presentar la candidatura. Estic segura que alguns estaven convençuts que no ens l'acceptarien i que el fracàs de Suzhou posaria el punt i final a un tema que durant anys havia dividit la parròquia d'Escaldes i que s'estava convertint en un assumpte d'estat.

Recordo com si fos ara aquella sala de conferències immensa on els eminents membres del Comitè del patrimoni mundial seien al davant, i els observadors, com nosaltres, al darrere. Era la tercera sessió del dia, la sessió del vespre. Les discussions sobre diverses candidatures xineses, entre les quals una que pretenia protegir el poble Uigur, s'allargaven. Em semblaven interminables i confuses, i quan es van concloure, estava segura que se suspendrien els treballs fins l'endemà ja que eren més de les 21 hores. Pensava que així tindria una mica més de temps per tornar a repassar les notes tècniques que m'havia preparat l'Olivier Codina, del Ministeri de Cultura, que m'acompanyava en aquella aventura xinesa. Encara no sabia en aquell moment que les decisions del Comitè del Patrimoni mundial són més polítiques que tècniques.

En aquell moment, em va semblar que el president del Comitè, un vice-ministre xinès de Cultura, anunciava com a punt següent de l'ordre del dia (o del desordre de la nit) la Vall andorrana del Madriu-Perafita-Claror. Em vaig ajustar els auriculars per sentir millor la traducció, ja que el nom de la nostra estimada Vall sonava una mica estrany en mandarí.

Va començar l'expert d'ICOMOS¹ explicant que la Vall, com a microcosmos representatiu d'un sistema de gestió ancestral de les terres pirinenques, tenia un "valor excepcional universal" que justificava la seva inscripció a la llista del Patrimoni mundial en la categoria de "paisatge cultural". Després d'aquesta presentació favorable, va concloure que recomanava posposar la inscripció fins que el lloc gaudís de la protecció jurídica que s'exigia. L'expert de la UICN² també va recomanar l'ajornament i va embolicar la troca precisant que s'hauria de dur a terme un estudi comparatiu amb d'altres paisatges de muntanya d'Europa de l'Oest per poder assegurar-se del "valor excepcional universal". El representant del Regne Unit, membre molt influent del Comitè, va intervenir per donar suport a la decisió de l'ajornament i vaig pensar que tot s'acabava allà i que ja ens en podíem anar a sopar.

Però el debat només feia que començar: els representants d'Argentina i del Benín van demanar que es donés la paraula a l'Estat per una explicació de la situació jurídica. El president hi va accedir. Val a dir que no és freqüent, al Comitè del Patrimoni, que es doni la paraula a l'Estat concernit que s'ha de limitar a aportar dades factuais. Una mica nerviosa, vaig recitar la lliçó apresada: la llei del patrimoni cultural del 2003, la inscripció imminent de la Vall com a bé d'interès cultural, la preparació – naturalment, ja molt avançada- del pla de gestió...

Després de la meva intervenció, el Comitè es va dividir en dos bàndols: els "puristes" que exigien l'ajornament, liderats pel Regne Unit, els Països Baixos, Noruega, i els que feien confiança als Andorrans per dur a terme els passos necessaris a fi de protegir el seu tresor natural i cultural. Aquests darrers eren representants de països en els quals fer aprovar lleis de protecció, per raons diverses, tampoc era fàcil : recordo que entre ells, hi havia les representants de Colòmbia i de la Índia, amb les que havia

¹ Organització per a la protecció dels monuments i dels llocs.

² Unió internacional per a la conservació de la natura.

simpatitzat i els delegats de Xile, Argentina (solidaritat hispanòfila?), Egipte i Nova Zelanda (per raons més misterioses...). La delegada de Portugal, una brillant diplomàtica amb qui anys més tard vaig tornar a coincidir a Brussel·les, feia de moderadora i de fet, ens va ajudar molt. El representant de Sudàfrica va voler que em demanessin més explicacions sobre el retard del procediment d'inscripció del lloc com a bé d'interès cultural. Vaig parlar de les llargues consultes amb els cortalans, de la dificultat de definir les "zones tampons", tot i insistint en què només era una qüestió de temps...

Xile va demanar que es passés al vot, situació excepcional, ja que la tradició vol que les decisions es prenguin per consens. Països Baixos, veient que els "puristes" eren minoria, va acabar declarant que acceptava la inscripció. Quan el president va demanar si algú s'hi oposava, ningú es va manifestar. Eren més de les onze de la nit i la Vall del Madriu-Perafita-Claror esdevenia el primer (i fins ara l'únic) lloc andorrà inscrit a la prestigiosa llista. Vaig fer una breu declaració agraint la confiança que s'havia dipositat en els Andorrans i assegurant que faríem ràpidament els deures...

Tothom ens abraçava i ens felicitava... Ho vaig comunicar a Andorra on l'ambient era molt diferent. De les dotze de la nit fins al voltant de les cinc de la matinada – era sis hores més tard a Suzhou - el meu telèfon mòbil no va parar de sonar...

Aquella nit, no vaig dormir.

Imma TOR FAUS,

Ambaixadora delegada permanent a la UNESCO del 2004 al 2007.